DELEGATURA
UOKiK w KATOWICACH

Katowice, dnia 17.10.2006r.

RKT-61-06/06/MI

DECYZJA Nr RKT – 71/2006

Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080; Dz.U. z 2006r. Nr 157, poz. 1119) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18, poz. 172; Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu w dniu 19.10.2005r. postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Rybnicka 47, 44-100 Gliwice,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 23c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 23a ust. 1 tej ustawy **uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne działania Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach polegające na:
   1. zamieszczeniu w zawieranych z konsumentami *umowach o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, umowach o dostarczanie wody* oraz *umowach o odprowadzanie ścieków* postanowienia przewidującego, że usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury, co stanowi naruszenie § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127, poz. 886);
   2. zawieraniu z konsumentami *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, umów o dostarczanie wody* oraz *umów o odprowadzanie ścieków,* których treści stoją w sprzeczności z przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006r. Nr 123, poz. 858) w ten sposób, iż:
      a. wbrew art. 6 ust. 3 pkt 2 tejże ustawy, stanowiącym o wymogu podawania informacji o sposobie i terminach wzajemnych rozliczeń, nie zawierają postanowień określających okresy obrachunkowe;
      b. wbrew art. 6 ust. 3 pkt 3 tejże ustawy, stanowiącym o wymogu podawania informacji o prawach i obowiązkach stron umowy, nie zawierają postanowień dotyczących obowiązków przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego związanych z planowanym odcięciem dostawy wody lub zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego, o których mowa w art. 8 ust. 3 w/w ustawy;
      c. wbrew art. 8 ust. 1 tejże ustawy zawierają postanowienie, zgodnie z którym trzykrotne uniemożliwienie przez usługobiorcę dokonania odczytu wodomierza lub jego wymiany upoważnia usługodawcę do zamknięcia przyłącza;

   i nakazuje się zaniechanie ich stosowania.

II. Na podstawie art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **określa się** Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach, **środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów**, polegające na zamieszczeniu w treści wszystkich zawartych z konsumentami przed dniem 01.01.2006r. *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, umów o dostarczanie wody* oraz *umów o odprowadzanie ścieków*:
   - postanowień regulujących termin płatności za pobrane usługi w sposób zgodny z § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127, poz. 886),
   - postanowień informujących o długości okresów obrachunkowych, w jakich dokonywane są rozliczenia za pobrane usługi,
   - postanowień informujących o obowiązkach przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego związanych z planowanym odcięciem dostawy wody lub zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego, o których mowa w art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006r. Nr 123, poz. 858),
   - postanowień dotyczących uprawnień przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego w zakresie możliwości odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego o treści zgodnej z art. 8 ust. 1 ustawy o z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006r. Nr 123, poz. 858),

   w terminie 8 miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 72 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 75 tej ustawy, postanawia się obciążyć Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach kosztami przeprowadzonego postępowania i zobowiązać w/w przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 89 PLN (słownie złotych: osiemdziesiąt dziewięć).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „Organem Antymonopolowym”) przeprowadzone zostało z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach (zwanego dalej „PWiK Gliwice” lub „Spółką”) występuje naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej też dalej „ustawą antymonopolową”). W toku postępowania zbadano warunki umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych przez PWiK Gliwice z konsumentami w oparciu o wykorzystywane w obrocie konsumenckim wzorce umowne. Ponieważ analiza treści w/w dokumentów dała podstawy do przyjęcia, że w przedmiotowej sprawie mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w dniu 19.10.2005r. Postanowieniem Nr 1 wszczęte zostało z urzędu przeciwko PWiK Gliwice postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (karta nr 1). Przedsiębiorcy postawiono zarzuty naruszenia art. 23a ust. 1 w/w ustawy poprzez podejmowanie bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na zawieraniu z konsumentami

umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, których treści mogą stać w sprzeczności z:

1. § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 26, poz. 257) w ten sposób, że zawierają zapis, zgodnie z którym usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury,
2. przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków w ten sposób, że:
   a. wbrew art. 6 ust. 3 pkt 2 tejże ustawy, stanowiącym o wymogu podawania informacji o terminie i sposobach wzajemnych rozliczeń, nie zawierają postanowień określających okresy obrachunkowe,
   b. wbrew art. 6 ust. 3 pkt 3 tejże ustawy, stanowiącym o wymogu podawania informacji o prawach i obowiązkach stron umowy, nie zawierają postanowień dotyczących obowiązków przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego związanych z zamiarem odcięcia dostawy wody, o których mowa w art. 8 ust. 3 w/w ustawy,
   c. wbrew art. 8 ust. 1 tejże ustawy zawierają zapis, zgodnie z którym trzykrotne uniemożliwienie przez usługobiorcę dokonania odczytu wodomierza lub jego wymiany upoważnia usługodawcę do zamknięcia przyłącza.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów PWiK Gliwice podniosło, że nie może zgodzić się ze stanowiskiem, iż umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawierane z konsumentami nie są zgodne z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (zwana dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę"). Spółka podała, iż z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, że umowa, na podstawie której odbywa się dostarczanie wody i odbiór ścieków zawierać powinna w szczególności postanowienia dotyczące sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń, a stosowany przez PWiK Gliwice wzorzec zawiera wymaganą regulację w tym przedmiocie. W treści umów zamieszczone są mianowicie zarówno postanowienia dotyczące sposobu i zasad naliczania zobowiązań pieniężnych, jak i terminów zapłaty. I tak przykładowo umowy zawierają zapis stosownie do którego *usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury.* Przedsiębiorca podniósł, iż w jego opinii z wykładni literalnej ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę nie wynika wymóg podawania dodatkowo w treści umów informacji odnośnie okresu rozliczeniowego. Stosowane przez PWiK Gliwice okresy obrachunkowe są natomiast stałe i obejmują dwa miesiące, co jest rozwiązaniem korzystnym dla obu stron umowy. Spółka podała, iż długość okresu obrachunkowego wynika z blankietu faktury dostarczanego każdemu odbiorcy usług. Ponadto wskazała, że sposób rozliczeń w oparciu o ceny i stawki wynikające z taryf określa szczegółowo *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków* uchwalany przez radę gminy i stanowiący akt prawa miejscowego na mocy przepisu art. 19 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (karty nr 87-88).

PWiK Gliwice nie zgodziło się również z zarzutem naruszenia art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę poprzez pominięcie w treści zawieranych z konsumentami umów postanowień dotyczących obowiązków przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego w przypadku zamiaru odcięcia dostawy wody, o czym mowa w art. 8 ust. 3 w/w ustawy. Spółka podała, że podstawowy obowiązek przedsiębiorcy w okolicznościach powzięcia zamiaru wstrzymania usług określa właśnie powyższy przepis, stosownie do którego *Przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne o zamiarze odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego oraz o miejscach i sposobie udostępniania zastępczych punktów poboru wody zawiadamia powiatowego inspektora sanitarnego, wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz odbiorcę usług co najmniej 20 dni przed planowanym terminem*

odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. Zdaniem Spółki dobro odbiorców usług nie wymaga powielania tego ustawowego zapisu w treści umów tym bardziej, że PWiK skrupulatnie przestrzega ciążących na nim w tym zakresie obowiązków, a odbiorcy każdorazowo powiadamiani są o planowanym wstrzymaniu usług z zachowaniem co najmniej ustawowych czasookresów. Ponadto Spółka wyraziła stanowisko, że również z wykładni literalnej art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę nie wynika wymóg zamieszczania w umowach treści art. 8 ust. 3 tejże ustawy, a stosowana w tym zakresie przez PWiK praktyka jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa (karta nr 88).

W odniesieniu do zarzutu przekroczenia katalogu okoliczności dających Spółce podmiotowe uprawnienie do wstrzymania świadczenia usług poprzez zamieszczenie w treści umów postanowienia przewidującego, iż może to nastąpić w przypadku trzykrotnego uniemożliwienia przez odbiorcę usług dokonania odczytu wodomierza, PWiK Gliwice wskazało, że powołanego zapisu nigdy nie zastosowało w praktyce. Dowodem na to może być sporządzony na żądanie organu antymonopolowego wykaz odcięć dostawy wody i zamknięcia przyłączy kanalizacyjnych w okresie od maja 2003 roku. Przyczyną podjęcia działań polegających na wstrzymaniu świadczenia usług każdorazowo było niedotrzymanie przez odbiorcę usług warunków umowy w przedmiocie płatności faktur (karty nr 88, 91-93). Tym samym, jak podała Spółka, budzący zastrzeżenia organu antymonopolowego zapis umowny jest regulacją blankietową, która została już usunięta z nowo opracowywanych przez PWiK wzorców umów.

Przedsiębiorca w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wskazał, iż jest w trakcie opracowywania przy udziale Forum Gospodarczego Wodociągi Polskie i Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie nowych wzorców umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków. Stan ten, jak poinformowało PWiK, jest spowodowany koniecznością dostosowania treści umów do wymogów znowelizowanych przepisów ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę wprowadzonych ustawą z dnia 22 kwietnia 2005r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 85, poz. 729). Spółka podała, iż w trakcie prac nad nowymi wzorcami umownymi wprowadzono zmiany w treści zakwestionowanego przez organ antymonopolowy w ramach pierwszego postanowionego w przedmiotowym postępowaniu zarzutu postanowienia, stosownie do którego odbiorca dokonuje płatności za pobranej usługi w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury. W przygotowywanych do wprowadzenia wzorcach umów termin płatności liczony jest od momentu dostarczenia faktury i odpowiada § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, który w dacie wszczęcia w dacie wszczęcia przedmiotowego postępowania stanowił, że *Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia.*

PWiK Gliwice podniosło również, iż obecnie stosowany zapis przewidujący, że *Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury* może budzić wątpliwości co do zgodności z § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie określania taryf. Jednakże, jak wskazuje praktyczne zastosowanie tej regulacji umownej, nie dochodzi w przedmiotowym zakresie do naruszeń przepisów rozporządzenia, ani interesów konsumentów. Faktury są przesyłane odbiorcom usług za pośrednictwem poczty przesyłkami poleconymi, przy czym wysyłka ma miejsce w dniu wystawienia faktury, a najpóźniej w dniu następnym. Tym samym w przypadku odbioru przesyłki poleconej bez zbędnej zwłoki odbiorca ma jeszcze około 17 dni na uregulowanie należności wynikającej z faktury. Przedsiębiorca podniósł również, iż nie jest w stanie w inny sposób kontrolować, kiedy przesyłka polecona dotarła do adresata, stąd zakłada się, zgodnie z przyjętą w tym zakresie praktyką innych podmiotów, iż nastąpiło to najpóźniej trzeciego dnia od

momentu nadania przesyłki. Zastosowanie opcji listu poleconego za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, z uwagi na znaczny koszt takiej przesyłki nie byłby korzystnym dla konsumentów rozwiązaniem, gdyż ostatecznie koszt ten znalazłby odzwierciedlenie w podwyżce cen wody. Spółka wskazała również, iż rozważa kwestię dostarczania faktur za pośrednictwem własnych pracowników, w ramach dodatkowych umów zlecenia, co wyeliminowałoby problem z ustaleniem daty dostarczenia faktury (karty nr 89-90).

W toku postępowania Organ Antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach jest przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Spółka działa na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach pod numerem 0000027652, zgodnie z którym przedmiotem jej działalności jest między innymi produkcja, zakup, przesyłanie i sprzedaż wody celem pokrycia potrzeb odbiorców indywidualnych, zbiorowych i przemysłu na terenie gmin Gliwice, Pyskowice, Sośnicowice i Rudziniec oraz odbiór ścieków na w/w terenie (karty nr 6-9 verte). Na obszarze powyższych gmin Spółka prowadzi działalność usługową w oparciu o:

- Decyzję Prezydenta Miasta Gliwice z dnia 19.12.2002r. w sprawie udzielenia PWiK Gliwice zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy Gliwice (karty nr 46-47 verte);
- Decyzję Burmistrza Miasta Pyskowice z dnia 13.01.2003r. w sprawie udzielenia PWiK Gliwice zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i o zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze gminy Pyskowice (karty nr 60-61),
- Decyzję Wójta Gminy Rudziniec z dnia 13.01.2003r. w sprawie udzielenia PWiK Gliwice zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w miejscowościach Taciszów, Kleszczów, Rzeczyce oraz Ligota Łabędzka w Gminie Rudziniec (karty nr 73-75 verte);
- Decyzję Burmistrza Gminy Sośnicowice z dnia 30.12.2002r. w sprawie udzielenia PWiK Gliwice zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w miejscowości Kozłów w gminie Sośnicowice (karty nr 85-86 verte).

W ramach prowadzonej działalności usługowej PWiK Gliwice, stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, zawiera z odbiorcami usług umowy, na podstawie których odbywa się dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków. Ustalono, że w dacie wszczęcia przedmiotowego postępowania Spółka w obrocie konsumenckim posługiwała się następującymi wzorcami umownymi:

- wzorcem *Umowy Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* (karty nr 11-12 verte, 101-102 verte);
- wzorcem *Umowy Nr ... o odprowadzanie ścieków* (karty nr 15-16, 103-105);
- wzorcem *Umowy Nr ... o dostarczanie wody* (karty nr 13-14 verte, 106-109).

Przedmiotowe wzorce wykorzystywane były przy zawieraniu umów z konsumentami w okresie od maja 2003 roku do 31.12.2005r. (karta nr 5). Z ich wykorzystaniem zawarte zostały – jak podała Spółka w piśmie z dnia 07.12.2005r. – (…) umowy, w tym (…) umów z konsumentami (karta nr 128). Na potwierdzenie, że powyżej wymienione wzorce umowne faktycznie stosowane były w obrocie, PWiK Gliwice przedstawiło przykładowe, zawarte z ich wykorzystaniem z konsumentami umowy:

- *Umowę Nr 5957/2004 o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* z dnia 14.10.2004r. (karty nr 17-19);
- *Umowę Nr 5956/2004 o dostarczanie wody* z dnia 14.10.2004r. (karty nr 20-22);
- *Umowę Nr 5918/2004 o odprowadzanie ścieków* z dnia 05.10.2004r. (karty nr 23-24);

- *Umowę Nr 6534/2005 o dostarczanie wody* z dnia 07.10.2005r. (karty nr 97-98 verte);
- *Umowę Nr 6538/2005 o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* z dnia 10.10.2005r. (karty nr 99-100 verte).

Ustalono, że w treści w/w umów zawarte jest postanowienie przewidujące, że *Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 (dwudziestu) dni od daty wystawienia faktury* (§ 11 ust. 1 *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków,* § 10 ust. 1 *umów o odprowadzanie ścieków* i § 11 ust. 1 *umów o dostarczanie wody*). Ustalono także, że umowy nie zawierają postanowień informujących o długości okresów obrachunkowych, w jakich dokonywane są rozliczenia z tytułu świadczonych usług. W ich treści brak jest również zapisów dotyczących obowiązków, jakich dopełnić musi przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne, które zamierza dokonać odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego względem konsumentów niedotrzymujących warunków umowy, o czym stanowi art. 8 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Ponadto w § 7 *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* oraz *umów o dostarczanie wody,* a także w § 6 *umów o odprowadzanie ścieków* zawarta jest klauzula w brzmieniu: *Trzykrotne uniemożliwienie przez Usługobiorcę dokonania odczytu wodomierza lub jego wymiany upoważnia Usługodawcę do zamknięcia przyłącza.*

W toku przeprowadzonego postępowania ustalono, że dnia 01.01.2006r. PWiK Gliwice wycofało z obrotu wzorce umowne, o których mowa powyżej (karta nr 166). W tym dniu Spółka wprowadziła do obrotu nowe, zmodyfikowane wzorce umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, a mianowicie:
- wzorzec *Umowy Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* stosowany względem osób korzystających z lokali w budynkach wielolokalowych (karty nr 171-173);
- wzorzec *Umowy Nr ... o dostarczanie wody* stosowany względem właścicieli / zarządców nieruchomości przyłączonych do sieci (karty nr 174-176);
- wzorzec *Umowy Nr ... o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* stosowany względem właścicieli / zarządców nieruchomości przyłączonych do sieci (karty nr 177-180).

PWiK Gliwice przedłożyło także przykładowe umowy zawarte z konsumentami w oparciu o w/w wzory potwierdzające, iż zostały one faktycznie wprowadzone do obrotu konsumenckiego:
- *Umowę Nr 6682/2006 o dostarczanie wody* z dnia 13.01.2006r. (karty nr 185-186);
- *Umowę Nr 6881/2006 o dostarczanie wody* z dnia 13.03.2006r. (karty nr 187-189);
- *Umowę Nr 6863/2006 o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* z dnia 16.03.2006r. (karty nr 189-190 verte).

Na podstawie analizy zapisów przedmiotowych umów ustalono, że do ich treści wprowadzone zostały następujące zmiany:
- w § 8 ust. 3 *umów o dostarczanie wody* oraz *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* zamieszczono postanowienie przewidujące, że odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, przy czym termin ten nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia;
- do § 9 ust. 3 *umów o dostarczanie wody* oraz *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków* wprowadzono postanowienie informujące, że przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne o zamiarze odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego oraz o miejscach i sposobie udostępniania zastępczych punktów poboru wody zawiadamia powiatowego inspektora sanitarnego, wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz odbiorcę usług co najmniej na 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego;
- stosownie do zapisu zamieszczonego w § 7 ust. 1 *umów o dostarczanie wody* oraz *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków,* rozliczenia za usługi zaopatrzenia w wodę i

odprowadzania ścieków następują na podstawie określonych w taryfach cen i stawek opłat oraz ilości dostarczonej wody w … okresie obrachunkowym;

- z treści wszystkich umów usunięto ponadto postanowienie przewidujące, że trzykrotne uniemożliwienie odczytu wodomierza lub jego wymiany upoważnia usługodawcę do zamknięcia przyłącza.

W piśmie datowanym na 21 lutego 2006r. Spółka podała, iż w oparciu o w/w wzorce umowne zawartych zostało (…) umów z konsumentami. W treści przedmiotowego pisma PWiK podało również, iż przystąpi do stopniowej wymiany umów w celu dostarczenia wszystkim konsumentom umów w nowym brzmieniu (karta nr 166).

W toku przeprowadzonego postępowania ustalono również, iż w dacie jego wszczęcia na obszarze działalności PWiK Gliwice obowiązywały następujące *Regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków*:

- *Regulamin usług dostawy wody i odbioru ścieków świadczonych przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne na terenie miasta Gliwice* stanowiący załącznik do Uchwały Nr XL/950/02 Rady Miejskiej w Gliwicach z dnia 19 września 2002r. (karty nr 27-38);
- *Regulamin usług dostawy wody i odbioru ścieków świadczonych przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne na terenie Gminy Pyskowice* stanowiący załącznik do Uchwały Rady Miejskiej w Pyskowicach Nr III/29/02 z dnia 13 grudnia 2002r. (karty nr 48-59);
- *Regulamin usług dostawy wody i odbioru ścieków świadczonych przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne na terenie Gminy Rudziniec* stanowiący załącznik do uchwały Nr VI/47/03 Rady Gminy Rudziniec z dnia 7 kwietnia 2003r. (karty nr 62-73);
- *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków obowiązujący na terenie miasta i gminy Sośnicowice* stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXXII/249/2002 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 27 czerwca 2002r. (karty nr 76-83).

W związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków[1] powyższe *Regulaminy* zostały zastąpione nowymi *Regulaminami dostarczania wody i odprowadzania ścieków* uwzględniającymi zmiany w przepisach prawa wynikające z w/w ustawy. Obecnie na obszarze działalności PWiK Gliwice obowiązują zatem[2]:

- *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Miasta Gliwice,* stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXXIX/994/2006 Rady Miejskiej w Gliwicach z dnia 16 lutego 2006r., opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 23 marca 2006r. Nr 35, poz. 1014;
- *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Miasta Pyskowice,* stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXXVIII/360/06 Rady Miejskiej w Pyskowicach z dnia 25 stycznia 2006r., opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 15 marca 2006r. Nr 30, poz. 901;
- *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Sośnicowice,* stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXVIII/269/2005 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 13 grudnia 2005r., opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 6 lutego 2006r. Nr 10, poz. 385;
- *Regulamin dostarczania wody na terenie Gminy Rudziniec,* stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXXVIII/395/06 Rady Gminy Rudziniec z dnia 27 stycznia 2006r., opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 16 marca 2006r. Nr 31, poz. 903.

---

[1] Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 85, poz. 729).

[2] Za: http://www.katowice.uw.gov.pl/urzadkatowice.php?urzad/uw_dzienniki_2006

Regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków nie stanowią załączników do zawieranych z konsumentami przez PWiK Gliwice umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. *Regulaminy* dostępne są do wglądu w siedzibie Spółki, gdzie istnieje możliwość wykonania ich kserokopii. Ponadto tekst *Regulaminów* zamieszczony jest na stronie internetowej przedsiębiorcy: www.pwik.gliwice.pl.

Organ Antymonopolowy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 23a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Tworząc katalog działań naruszających zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca posłużył się terminem „w szczególności", co oznacza, że ma on charakter przykładowy. Zamiarem ustawodawcy było uznanie za praktykę działań, które naruszyły przepisy innych aktów prawnych.

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- zachowanie przedsiębiorcy musi nosić znamiona bezprawności,
- zachowanie powyższe musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Pierwsza przesłanka zostaje spełniona, gdy przedsiębiorca podejmuje działania sprzeczne z prawem lub, gdy nie dopełnia ciążącego na nim obowiązku. Druga przesłanka niezbędna do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów jest natomiast spełniona wówczas, gdy dane działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni bowiem ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym; znajduje zastosowanie wówczas, gdy określone zachowanie dotyka nieokreślonej z góry liczby podmiotów.

Stosownie do przepisu art. 4 pkt 11 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o *konsumencie,* należy przez to rozumieć konsumenta w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.). Stosowną definicję w tym zakresie zawiera przepis art. 22^{1} K.c., zgodnie z którym *za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.*

I.1. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach postawiono zarzut podejmowania bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej, polegających na stosowaniu w treści zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowienia, zgodnie z którym odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury, co mogło stanowić naruszenie § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o

zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 26, poz. 257) obowiązującego w dacie wszczęcia przedmiotowego postępowania. Z uwagi na fakt, że brzmienie tego przepisu uległo zmianie w związku z wejściem w życie w dniu 16 sierpnia 2006r. rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006r. o tożsamej nazwie i tożsamym zakresie regulacji, zakwestionowany warunek umowny należy rozpatrzyć w świetle aktualnie obowiązujących przepisów regulujących warunki płatności za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków wprowadzonych w/w rozporządzeniem. Należy podkreślić, że Rozporządzenie Ministra Budownictwa w sprawie określania taryf (…) zastąpiło poprzednio obowiązujące w tym zakresie rozporządzenie Ministra Infrastruktury i ma na celu kontynuację unormowania zawartego w tym akcie prawnym między innymi w zakresie warunków prowadzenia rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Obydwa rozporządzenia regulują kwestię związane z terminami płatności za usługi wodociągowe i kanalizacyjne, a § 17 ust. 1 obecnie obowiązującego rozporządzenia normuje ten sam zakres, co § 17 ust. 1 poprzednio obowiązującego rozporządzenia.

Dla stwierdzenia, że doszło do naruszenia art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w pierwszej kolejności zachodzi konieczność wykazania, że działanie przedsiębiorcy będące przedmiotem powyższego zarzutu nosi znamiona bezprawności.

Aktem prawnym określającym zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków jest ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zgodnie z art. 6 ust. 1 tej ustawy dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawartej między przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym a odbiorcą usług. Umowa, o której mowa powyżej, zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę zawierać powinna m.in. postanowienia dotyczące *sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń.* Szczegółowe uregulowania odnośnie przedmiotowych kwestii zawarte są natomiast w wydawanym przez ministra właściwego do spraw gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej na podstawie art. 27 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę rozporządzeniu wykonawczym do w/w ustawy określającym warunki prowadzenia rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków.

Aktualnie obowiązującym aktem prawnym określającym warunki prowadzenie rozliczeń z tytułu dostarczania wody i odprowadzania ścieków jest rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127, poz. 886), które weszło w życie w dniu 16 sierpnia 2006r. Przepis zawarty w § 17 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi, iż *Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób.* W dacie wszczęcia przedmiotowego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów obowiązywało natomiast w powyższym zakresie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 26, poz. 257). § 17 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia przewidywał, że *Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia*.

Stosownie do § 17 ust. 1 aktualnie obowiązującego rozporządzenia w sprawie określania taryf, termin zapłaty za usługi z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków określony w fakturze powinien wynosić co najmniej 14 dni licząc od dnia jej „wysłania lub dostarczenia w inny sposób" konsumentowi. Minimalny obowiązek, jaki przepis ten nakłada na

przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne to wysłanie faktury konsumentowi nie później niż na 14 dni przed terminem płatności wskazanym w rachunku. W zawieranych z konsumentami do dnia 31.12.2005r. *umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* PWiK Gliwice posługuje się postanowieniem przewidującym, iż *Usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i/lub odprowadzone ścieki w terminie 20 (dwudziestu) dni od daty wystawienia faktury.* Przedmiotowe postanowienie umowne nakłada na konsumentów obowiązek uregulowania należności w terminie określonym w fakturze niezależnie od tego, kiedy zostanie im ona wysłana lub doręczona. Jednocześnie z treści umowy nie wynika, w jakim terminie przedsiębiorca zobowiązuje się wysyłać faktury konsumentom. Rozwiązanie przyjęte w analizowanym postanowieniu umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków daje zatem przedsiębiorcy prawo do wysyłania rachunków w dowolnym czasie, skutkiem czego uprawnienia konsumentów wynikające z rozporządzenia w sprawie określania taryf mogą nie być respektowane. W/w zapis umowy nie gwarantuje bowiem, że dostawca usług wyśle (lub doręczy w inny sposób) fakturę w terminie wynikającym z rozporządzenia w sprawie określania taryf. Na jego podstawie faktura może zostać przesłana konsumentowi w terminie późniejszym niż 14 dni przed datą płatności podaną na rachunku, co świadczy o tym, że posługiwanie się w treści zawieranych umów kwestionowanym postanowieniem umownym nosi znamiona bezprawności.

Analizując treść zakwestionowanego postanowienia umownego z punktu widzenia § 17 ust. 1 poprzednio obowiązującego rozporządzenia w sprawie określania taryf należy stwierdzić, iż brzmienie tego przepisu również nie znajdowało odzwierciedlenia w zawieranych z konsumentami umowach o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków. Przepis ten zobowiązywał bowiem dostawcę usług wodociągowych i kanalizacyjnych do dostarczania faktur konsumentom w terminie 14 dni przed datą płatności. Natomiast stosowany przez Spółkę zapis umowny regulujący termin płatności należności stanowi, że odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury. Zapis ten nie zapewniał zatem, że konsument otrzyma rachunek w odpowiednim czasie, co świadczy o bezprawności tego postanowienia umownego również z punktu widzenia poprzednio obowiązujących przepisów.

W analizowanym przypadku przedsiębiorca samodzielnie ustala datę, od której rozpoczyna się bieg terminu na uiszczenie należności przez konsumenta, jak również sam decyduje o dacie wysłania (doręczenia) faktury konsumentowi. W dużej mierze od przedsiębiorcy zależy zatem, jaki czas będzie przysługiwał konsumentom na uiszczenie należności. Może zaistnieć sytuacja, że w wyniku wysłania faktury w terminie późniejszym niż 14 dni przed datą płatności, przysługujący konsumentom czas na uiszczenie należności będzie na tyle krótki, że konsument nawet przy dochowaniu należytej staranności nie będzie w stanie uiścić należności w terminie podanym na rachunku. W skrajnych przypadkach faktura może zostać doręczona konsumentom nawet po terminie płatności. Należy w omawianym kontekście zwrócić uwagę na okoliczność, iż zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 454 § 1 Kodeksu cywilnego, za datę dokonania zapłaty uważa się datę wpływu środków na rachunek bankowy przedsiębiorcy. Część konsumentów uiszczając należność za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki dokonuje wpłaty w placówkach bankowych lub pocztowych, co wiąże się z tym, iż od momentu dokonania wpłaty do momentu uznania rachunku bankowego dostawcy usług upływa określony okres czasu związany z realizacją polecenia przelewu. Powyższe okoliczności dodatkowo przemawiają za tym, aby tryb doręczenia faktury oraz termin na uiszczenie należności został uregulowany w umowie w taki sposób, aby zapewnić, że faktura zostanie wysłana konsumentowi w terminie 14 dni przed datą płatności. Wówczas dokonując zapłaty na poczcie lub w banku, konsument będzie w stanie dochować terminu wskazanego na fakturze. Te same argumenty pozostają również aktualne w odniesieniu do analizy kwestionowanego zapisu w świetle poprzednio obowiązującego rozporządzenia w sprawie określania taryf.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż przepisy dotyczące terminu zapłaty należności za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki zawarte w § 17 ust. 1 zarówno aktualnie, jak i poprzednio obowiązującego rozporządzenia w sprawie określania taryf, nie znajdują odzwierciedlenia w brzmieniu zakwestionowanego postanowienia *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków.* Działanie PWiK Gliwice polegające na stosowaniu w zawieranych z konsumentami umowach zapisu przewidującego, iż odbiorca dokonuje płatności za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury obarczone jest zatem cechą bezprawności w rozumieniu art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przedmiotowy zapis umowny nie gwarantuje bowiem konsumentom co najmniej wysłania faktury przez usługodawcę na 14 dni przed terminem płatności. Powyższe okoliczności wskazują na to, iż została spełniona pierwsza z przesłanek (bezprawność zachowania przedsiębiorcy) niezbędnych do wykazania, iż PWiK Gliwice stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy podnieść również, iż zakwestionowane w toku niniejszego postępowania zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności niezależnie od tego, jak w praktyce odbywa się doręczanie faktur konsumentom. Bez znaczenia dla oceny, czy w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie określania taryf pozostaje okoliczność, iż – zgodnie z twierdzeniami Spółki – przyjęty system dostarczania faktur pozwala na dochowanie terminów wynikających z obowiązujących przepisów prawa. Mając bowiem na względzie, iż na podstawie umowy Spółka może arbitralnie ustalać termin, w którym wysyłać będzie faktury konsumentom, nie można w żadnym wypadku wykluczyć sytuacji, że nastąpi to z naruszeniem prawa. Dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy nie jest zatem istotne to, jak w rzeczywistości postępuje przedsiębiorca i czy wysyłanie faktur konsumentom odbywa się zgodnie z prawem. Istotne jest, iż w oparciu o treść zawieranych w obrocie konsumenckim umów dostawca zastrzega sobie możliwość działania z naruszeniem przepisów dotyczących warunków prowadzenia rozliczeń za usługi wodociągowe i kanalizacyjne, w wyniku czego zagrożone są interesów najsłabszej grupy uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dla bytu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów nie jest bowiem konieczne wystąpienie na rynku skutków działań sprzecznych z przepisami prawa; już sama możliwość ich wystąpienia uzasadnia uruchomienie ustawowych sankcji przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. Wynika to wprost z treści art. 1 ust. 2 tejże ustawy, zgodnie z którym jej reżimowi podlegają nie tylko praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, które wywoływały lub aktualnie wywołują skutki na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, ale również praktyki, które choćby tylko hipotetycznie mogą wywoływać takie skutki.

Powyżej wykazano, że kwestionowane zachowanie PWiK Gliwice jest zachowaniem bezprawnym. Dla stwierdzenia, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy doszło do naruszenia art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności dowiedzenie, że działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów.

Rozpatrując przedmiotową kwestię należy podnieść, że z brzmienia zakwestionowanego w ramach rozpatrywanego zarzutu postanowienia umownego wynika, iż wyłącznie w gestii PWiK Gliwice pozostaje kwestia daty wysłania rachunku konsumentowi. Termin wysłania faktury ma bezpośrednie przełożenie na to, jaki czas będzie przysługiwał konsumentom na dokonanie płatności. W umowach brak jest natomiast jakichkolwiek gwarancji dla konsumentów, że wysyłka faktur nastąpi w terminie co najmniej 14 dni przed datą płatności. Okoliczność, iż na podstawie umowy to przedsiębiorca ustala początek biegu terminu na zapłacenie należności (w momencie wystawienia faktury) świadczy o tym, że w przedmiotowej sprawie zagrożone są ekonomiczne interesy konsumentów. Działanie przedsiębiorcy może bowiem doprowadzić do sytuacji, iż konsumenci, nie z własnej winy, nie będą w stanie terminowo wywiązać się z obowiązku płatności na rzecz dostawcy. To z kolei wiąże się z możliwością obciążenia ich odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie; zgodnie z treścią analizowanych umów nie

uregulowanie należności w terminie zobowiązuje bowiem usługobiorcę do zapłacenia odsetek ustawowych wg obowiązujących przepisów. Wprowadzenie do treści umów postanowienia przewidującego, że termin płatności upływa w 20 dniu od daty wystawienia faktury może prowadzić zatem do obciążenia konsumentów nieuzasadnionymi odsetkami za zwłokę w płatności w przypadku, gdy nie uiszczą zapłaty w terminie, a faktura wysłana zostanie w terminie późniejszym niż 14 dni przed datą wskazaną na rachunku. Bezpośrednią konsekwencją posługiwania się w treści zawieranych umów kwestionowanym postanowieniem jest możliwość powstania po stronie konsumentów negatywnych skutków o charakterze finansowym. Opisana praktyka PWiK Gliwice godzi zatem w ekonomiczne interesy konsumentów.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż praktyka PWiK Gliwice polegająca na zamieszczeniu w umowach zawieranych z konsumentami postanowienia, zgodnie z którym usługobiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury nosi znamiona bezprawności oraz godzi w interesy konsumentów.

I.2.a. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach postawiono zarzut podejmowania bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej, polegających na zawieraniu z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, których treści mogą stać w sprzeczności z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w ten sposób, iż nie zawierają postanowień określających długość okresów obrachunkowych.

Aby stwierdzić, że przedsiębiorca stosuje praktykę opisaną w art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej, należy wykazać, że kwestionowane zachowanie przedsiębiorcy jest bezprawne. Jak już podniesiono powyżej, umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę zawierać powinna m.in. postanowienia dotyczące *sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń.* Szczegółowe uregulowania odnośnie przedmiotowych kwestii zawarte są natomiast między innymi w *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków* obowiązujących na terenie gmin objętych terytorialnym zasięgiem działalności Spółki, których postanowienia – w tym postanowienia dotyczące wymogów, jakim odpowiadać powinna treść umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków – wiążą przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków, jakie obowiązywały na terenie działalności PWiK w dacie wszczęcia przedmiotowego postępowania, w pkt 3 Rozdziału V zatytułowanego *Zasady rozliczania należności za dostarczanie wody* zawierały zapis przewidujący, iż okresy obrachunkowe określa umowa o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków (karty nr 31, 51 verte, 65 verte, 78 verte). Podobnie wszystkie *Regulaminy,* które aktualnie obowiązują w Gminach Gliwice, Pyskowice, Rudziniec i Sośnicowice w postanowieniach dotyczących *Sposobu rozliczeń w oparciu o ceny i stawki opłat ustalone w taryfach,* zawierają zapis stanowiący, że *Długość okresu obrachunkowego określa umowa, przy czym jest to okres nie krótszy niż jeden miesiąc i nie dłuższy niż sześć miesięcy* (§ 20 *Regulaminów*).

Zawierane przez PWiK Gliwice z konsumentami umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków nie spełniają powyższego wymogu, ponieważ nie zawierają zapisów określających długość okresów rozliczeniowych. Biorąc pod uwagę, że *Regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków* obowiązujące na terenie działalności Spółki wyraźnie precyzują, iż w umowach powinny znaleźć się stosowne postanowienia w tym zakresie, ich niezamieszczenie w treści zawieranych umów jest naruszeniem prawa. Zaniechanie objęcia treścią umowy postanowień informujących o tym, w jakich okresach czasu dokonywane

będą rozliczenia z konsumentami stoi zatem w sprzeczności z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, w myśl którego umowa powinna zawierać postanowienia dotyczące terminów wzajemnych rozliczeń i którego uszczegółowienie znajduje się w *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków.* Jeżeli bowiem *Regulaminy* stanowią, że treść umowy określa okresy obrachunkowe przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne – mając na względzie treść art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę – powinno zamieścić w umowach stosowne w tym względzie postanowienia. Z powyższego wynika, iż została spełniona pierwsza przesłanka niezbędna do stwierdzenia naruszenia art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej, tj. bezprawność zachowania przedsiębiorcy.

Zaniechanie zamieszczenia w umowach przedmiotowych regulacji powoduje, że konsument w chwili zawierania umowy, jak i w trakcie jej realizacji nie jest w stanie ustalić na jej podstawie, w jakich terminach (okresach czasu) wystawiane będą faktury za świadczone usługi oraz związane z nimi odczyty wskazań wodomierza. Dostawca usług może w związku z tym w sposób arbitralny ustalać długość cykli obrachunkowych, w których następują rozliczenia usług i związane z nimi odczyty urządzeń pomiarowych. Prowadzi to po stronie konsumentów do niepewności obrotu gospodarczego i ogranicza swobodę w zakresie gospodarowania środkami pieniężnymi w dłuższym okresie czasu. Zamieszczenie w umowie odpowiednich zapisów odnoszących się do terminów dokonywanych rozliczeń spowoduje, że konsument otrzyma gwarancję regularności cykli rozliczeniowych, dzięki czemu będzie w stanie podporządkować im dokonywane wydatki i w odpowiednim czasie zabezpieczyć środki finansowe na pokrycie należności z tytułu dostaw wody i odprowadzania ścieków. Brak w treści umowy odpowiednich postanowień dotyczących okresów rozrachunkowych nie jest zatem dla konsumentów bez znaczenia i godzi w ich interesy rozumiane jako prawo do otrzymania pełnej informacji o wszystkich elementach stosunku zobowiązaniowego, które dotyczą tak zasadniczych z punktu widzenia należytego wykonania umowy kwestii, jak warunki wzajemnych rozliczeń pomiędzy konsumentem a dostawcą usług. Dysproporcja pomiędzy wiedzą, jaką posiada w tym względzie przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne a wiedzą, jaką posiada konsument może wywołać po stronie tych drugich wyżej opisane, negatywne skutki. Dlatego uznać należy, że zachowanie PWiK Gliwice wiąże się z naruszeniem interesów konsumentów.

I.2.b. Kolejną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, której stosowanie zarzucono PWiK Gliwice w przedmiotowym postępowaniu, jest zawieranie z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, których treści mogą stać w sprzeczności z art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym odprowadzaniu ścieków w ten sposób, iż nie określają wszystkich praw i obowiązków stron umowy w zakresie dotyczącym informacji o obowiązkach, jakich dopełnić musi przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne w związku z planowanym odcięciem dostawy wody lub zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego, o czym stanowi art. 8 ust. 3 w/w ustawy.

Stosownie do art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawierać powinna postanowienia dotyczące *praw i obowiązków stron umowy*. Prawa i obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowego w zakresie możliwości odcięcia dostaw wody i zamknięcia przyłącza wodociągowego względem odbiorców usług, którzy łamią warunki zawartej umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków uregulowane są w art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. I tak, stosownie do art. 8 ust. 1 tej ustawy, dostawca usług ma prawo odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli zachodzi jedna z przesłanek wymienionych w punkcie 1 do 4 tego przepisu. Z odcięciem dostaw wody i wstrzymaniem odbioru ścieków wiążą się jednak określone procedury określone m.in. w art. 8 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Fakt niezamieszczenia w umowach informacji o tych procedurach i związanych z nimi obowiązkach dostawcy usług stanowi istotę rozpatrywanego zarzutu.

Art. 8 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę stanowi, że o zamiarze odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza wodociągowego oraz o miejscach i sposobie udostępniania zastępczych punktów poboru wody przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne obowiązane jest zawiadomić powiatowego inspektora sanitarnego, wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz odbiorcę usług co najmniej na 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego.

W zawieranych przez PWiK Gliwice umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków brak jest postanowień informujących konsumentów o obowiązkach, jakie ciążą na przedsiębiorcy w związku z zamierzonym wstrzymaniem świadczenia usług wodociągowych lub kanalizacyjnych. Konsumenci nie otrzymują zatem pełnej informacji o obowiązkach dostawcy usług w tym zakresie, co stoi w sprzeczności z art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, zgodnie z którym umowa o dostawę wody i odprowadzanie ścieków powinna informować o prawach i obowiązkach stron umowy. Jeżeli bowiem przepis powyższy obliguje dostawcę usług do zamieszczenia w umowach postanowień dotyczących praw i obowiązków dostawcy i odbiorcy usług, a część uregulowań w tym zakresie zawarta jest w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, to konsument w momencie zawierania umowy powinien mieć możliwość zapoznania się z tymi postanowieniami. Pogląd ten, uwarunkowany art. 384 § 1 i 2 Kodeksu cywilnego, znajduje oparcie w konieczności zapewnienia konsumentowi wiedzy o wszystkich wynikających z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę elementach stosunku zobowiązaniowego, do którego przystępuje tak, aby maksymalnie zabezpieczyć jego interesy. Jeśli zatem ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę zawiera postanowienia istotne z punktu widzenia praw i obowiązków konsumentów oraz dostawcy usług, powinny one – uwzględniając cytowany przepis art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy z zbiorowym zaopatrzeniu w wodę – zostać inkorporowane do treści umowy, co umożliwi konsumentowi zapoznanie się z ich treścią. Dzięki temu konsument będzie mógł w pełni korzystać ze swoich uprawnień, jak również egzekwować na dostawcy usług właściwe standardy zachowania. Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, że kwestionowane w ramach niniejszego zarzutu zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności, gdyż uniemożliwia konsumentom zapoznanie się z całokształtem ich praw i obowiązków usługodawcy wynikających z zawartej umowy.

Brak w umowach postanowień dotyczących obowiązków przedsiębiorstwa, które nosi się zamiarem odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego nie jest dla konsumentów obojętny i godzi w interesy konsumentów rozumiane jako prawo do otrzymania pełnej i kompletnej informacji o wszystkich elementach stosunku zobowiązaniowego, do jakiego decydują się przystąpić. Może to spowodować, że konsumenci, z przyczyn leżących po stronie przedsiębiorcy, nie będą korzystać w pełni z przysługujących im uprawnień np. w hipotetycznej sytuacji, gdy Spółka nie wykona powinności przewidzianych w art. 8 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (odetnie wodę lub zamknie przyłącze kanalizacyjne bez powiadomienia o tym zamiarze konsumenta w przewidzianym przepisami prawa terminie), zaś nieświadomi istnienia tych obowiązków konsumenci nie będą wymagać od dostawcy usług odpowiedniego w tym zakresie zachowania. Zamieszczenie w umowach postanowień wynikających z w/w przepisu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę stanowić będzie więc dla konsumentów gwarancję, że dostawca usług spełni wymagane prawem obowiązki. Ich realizacja może mieć z kolei bezpośredni i pozytywny wpływ na zachowania samych konsumentów. Dopełnienie przez dostawcę obowiązku polegającego na informowaniu o planowanym zamknięciu przyłącza wodociągowego lub kanalizacyjnego może skutkować tym, że zmobilizowany realną groźbą wstrzymania dostaw wody i odbioru ścieków konsument podejmie wysiłki, w wyniku których zaniechanie świadczenia usług na jego rzecz nie stanie się konieczne. Tak więc niezamieszczenie w umowach zawieranych z konsumentami rozpatrywanych w ramach przedmiotowego zarzutu postanowień dotyczących obowiązków przedsiębiorstwa w związku z wstrzymaniem świadczenia usług może spowodować

niekorzystne skutki po stronie słabszych uczestników rynku, będące konsekwencją nieznajomości wszystkich warunków umowy. Z powyższego wynika, że zaniechanie objęcia treścią zawieranych z konsumentami umów informacji o obowiązkach dostawcy usług związanych z planowanym wstrzymaniem świadczenia usług nosi znamiona bezprawności oraz narusza interesy konsumentów.

I.2.c. W przedmiotowym postępowaniu PWiK Gliwice w dalszej kolejności postawiono zarzut podejmowania bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na naruszeniu art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków poprzez zamieszczenie w treści zawieranych z konsumentami umów postanowienia przewidującego, że trzykrotne uniemożliwienie przez usługobiorcę dokonania odczytu wodomierza lub jego wymiany upoważnia usługodawcę do zamknięcia przyłącza, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Punktem wyjścia w ocenie zachowania będącego przedmiotem postawionego zarzutu jest treść art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, w którym zawarty jest katalog okoliczności uprawniających przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne do odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza wodociągowego względem odbiorców. Przepis ten stanowi, iż *Przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli:*

1) *przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;*
2) *odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;*
3) *jakość odprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe pominięcie lub uszkodzenie urządzenia pomiarowego;*
4) *został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.*

Usługodawca formułując przedmiotowy przepis nie użył terminu „w szczególności" lub podobnego, co świadczy o tym, iż wykaz okoliczności uprawniających do wstrzymania świadczenia usług wodociągowych i kanalizacyjnych zawarty w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę ma charakter zamknięty, którego przedsiębiorca nie może rozszerzać w sposób dowolny i arbitralny w treści umowy. Żadne ze zdarzeń wymienionych hipotezach cytowanego przepisu nie obejmuje sytuacji, w której konsument dopuszcza się trzykrotnego uniemożliwienia dostawcy usług dokonania odczytu lub wymiany wodomierza. Oznacza to, że kwestionowane postanowienie umowne statuuje możliwość przekroczenia przez PWiK Gliwice jego ustawowych kompetencji. W związku z powyższym zamieszczenie w umowach zapisu, zgodnie z którym trzykrotne uniemożliwienie przez usługobiorcę dokonania odczytu wodomierza lub jego wymiany upoważnia usługodawcę do zamknięcia przyłącza w oczywisty sposób narusza cytowany przepis art. 8 ust. 1. Postanowienie to przewiduje bowiem możliwość podjęcia działań powodujących odcięcie dostaw wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego w sytuacji, która powyższym przepisem nie jest objęta. Kwestionowane zachowanie Spółki obarczone jest zatem cechą bezprawności.

Posługiwanie się w umowach postanowieniem umownym będącym przedmiotem rozpatrywanego zarzutu narusza interesy konsumentów, gdyż wiąże się z możliwością bezprawnego pozbawienia ich dostępu do usług dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Wymienione usługi zaspokajają najbardziej podstawowe potrzeby bytowe każdej jednostki, dlatego brak sposobności korzystania z nich, w sytuacji gdy nie istnieją podstawy do takiego działania ze strony przedsiębiorcy, jest dla konsumentów zdecydowanie uciążliwy. Ponadto

nieuprawnione odcięcie dostaw wody i wstrzymanie odbioru ścieków może spowodować dodatkowy uszczerbek po stronie konsumenta, ponieważ wiąże się z koniecznością podjęcia przez niego odpowiednich kroków i wysiłków angażujących zarówno czas, jak i środki finansowe, zmierzających do ponownego wznowienia świadczenia na jego rzecz usług wodociągowych i kanalizacyjnych. Dlatego stwierdzić należy, że posługiwanie się przez PWiK Gliwice zapisem przewidującym możliwość nieuprawnionego pozbawienia konsumentów usług dostarczania wody i odprowadzania ścieków godzi w interesy konsumentów.

Jak wykazano powyżej zachowania PWiK Gliwice zakwestionowane w pkt I niniejszej decyzji, a polegające na:

- stosowaniu w treści zawieranych z konsumentami umów postanowienia, zgodnie z którym odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie 20 dni od daty wystawienia faktury
- niezamieszczeniu w treści zawieranych z konsumentami umów postanowień określających długość okresów obrachunkowych;
- niezamieszczeniu w treści zawieranych z konsumentami umów postanowień informujących o obowiązkach przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego w przypadku planowanego odcięcia dostaw wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego;
- posługiwaniu się w treści zawieranych z konsumentami umów postanowieniem przewidującym, że trzykrotne uniemożliwienie przez usługobiorcę dokonania odczytu wodomierza lub jego wymiany uprawnia do zamknięcia przyłącza,

obarczone są cechą bezprawności, gdyż stoją w sprzeczności z – odpowiednio – § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa w sprawie określania taryf oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 i 3 i art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Opisane praktyki godzą również w interesy konsumentów rozumiane jako prawo do otrzymania pełnej, wyczerpującej i prawdziwej informacji na temat wszystkich warunków umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków tak, aby konsumenci mogli w pełni korzystać ze swoich praw, wykonywać obowiązki bez narażania się na sankcje, a także wymagać od dostawcy usług odpowiednich standardów zachowania. Umowy zawierane przez przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne powinny w sposób prawidłowy regulować wszelkie aspekty ich współpracy z konsumentami. Przejawiać się to powinno w ukształtowaniu wzajemnych relacji w sposób pełny (bez pominięcia wszystkich kwestii wymagających regulacji), równoprawny tj. gwarantujący obu stronom umowy realizację ich słusznych interesów oraz zgodny z obowiązującymi przepisami prawa. Zaniechanie wprowadzenia do umowy odpowiednich klauzul dotyczących wzajemnych rozliczeń oraz praw i obowiązków stron umowy oraz zamieszczenie w umowach postanowień umożliwiających dostawcy postępowanie niezgodne z prawem, sytuuje umowę jako jednostronnie korzystną i godzącą w interesy najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci.

Należy podkreślić, iż z faktu istnienia utrudnień w zapoznaniu się z całokształtem uprawnień odbiorcy wynikających z zawartej umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków wynika, iż z powodu niepełnej ich znajomości z przyczyn leżących po stronie przedsiębiorcy, uciążliwe, a nawet niemożliwe może okazać się dochodzenie przez konsumenta jego praw. Niepodawanie kompletnej informacji o warunkach wzajemnych rozliczeń, a także o obowiązkach przedsiębiorcy, może doprowadzić do niekorzystania przez konsumentów z przysługujących im uprawnień, jak również do nieegzekwowania od dostawcy usług zachowań, które na profesjonaliście wymuszają przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz postanowienia *Regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków.* Z kolei stosowanie w umowach bezprawnych zapisów dotyczących terminu płatności spowodować może po stronie konsumentów wymierne negatywne skutki finansowe. Podobnie, niekorzystne skutki wywołać może posługiwanie się bezprawnymi

postanowieniami, których zastosowanie w sposób bezpodstawny może pozbawić konsumentów możliwości korzystania z usług wodociągowych i kanalizacyjnych.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy dowiedziono zatem, że analizowane zachowania przedsiębiorcy są bezprawne oraz godzą w interesy konsumentów. W celu stwierdzenia stosowania przez PWiK Gliwice praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że zachowania te godzą w interesy konsumentów jako zbiorowości.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 1 i 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce wtedy, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku oraz wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni zatem ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. W przedmiotowej sprawie opisane działania PWiK Gliwice dotyczą zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane są do nieokreślonego kręgu konsumentów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować. Antykonsumenckie ostrze stosowanych praktyk wymierzone jest bowiem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez Spółkę usług, z którymi zawarto umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków o treści zakwestionowanej w toku niniejszego postępowania, jak również w jej potencjalnych odbiorców, będących konsumentami w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wskazuje to na naruszenie w przedmiotowej sprawie interesu publicznego, przez który należy rozumieć prawo wszystkich odbiorców przedsiębiorstwa (konsumentów) do otrzymania w treści umów pełnej, wyczerpującej, prawdziwej i zgodnej z prawem informacji na temat wszystkich warunków umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.

W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że zachowania Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach będące przedmiotem omawianych zarzutów, godzą w zbiorowe interesy konsumentów, a więc druga z przesłanek niezbędnych do stwierdzenia naruszenia przez w/w przedsiębiorcę art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej została spełniona. W przedmiotowej sprawie zaistniały zatem łącznie obydwie przesłanki konieczne do uznania zachowań przedsiębiorcy za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów – bezprawność działania i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Jednocześnie podnieść należy, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak jest podstaw do stwierdzenia, iż PWiK Gliwice zaniechało stosowania zarzucanych mu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przedsiębiorca wprowadził wprawdzie w dniu 01.01.2006r. do obrotu konsumenckiego nowe wzorce umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków uwzględniające wszystkie postawione w niniejszym postępowaniu zarzuty, jednakże nie wykazał, że umowy sporządzone w oparciu o te wzorce dostarczone zostały wszystkim konsumentom korzystającym z usług Spółki. Zdaniem Organu Antymonopolowego fakt, że w obrocie konsumenckim nadal funkcjonują umowy o treści zakwestionowanej w toku przeprowadzonego postępowania świadczy o tym, że stwierdzone praktyki nadal są kontynuowane, mimo że umowy zawierane na bieżąco zostały w analizowanym zakresie zmodyfikowane w sposób zapewniający ich zgodność z art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stąd należało orzec jak w punkcie I.1., I.2.a., I.2.b. i I.2.c. sentencji niniejszej decyzji.

II. Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Organ Antymonopolowy może określić w decyzji środki usunięcia trwających skutków naruszenia

zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania zawartego w niej nakazu. Jako środki usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, określono w przedmiotowej sprawie zamieszczenie w treści wszystkich zawartych z konsumentami przed dniem 01.01.2006r. *umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, umów o dostarczanie wody* oraz *umów o odprowadzanie ścieków*:

- postanowień regulujących termin płatności za pobrane usługi w sposób zgodny z § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków,
- postanowień informujących o długości okresów obrachunkowych, w jakich dokonywane są rozliczenia za pobrane usługi,
- postanowień informujących o obowiązkach przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego związanych z planowanym odcięciem dostawy wody lub zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego, o których mowa w art. 8 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- postanowień dotyczących uprawnień przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego w zakresie możliwości odcięcia dostaw wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego o treści zgodnej z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Powyższe zmiany powinny zostać wprowadzone do treści umów zawartych przed dniem 01.01.2006r. w terminie 8 miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Celem określenia na podstawie art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, środków usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest doprowadzenie do stanu, w którym z wszystkimi konsumentami zawarte zostaną umowy, których treść w sposób wyczerpujący informować będzie o wszystkich elementach umowy wynikających z art. 6 ust. 3 pkt 2 i 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę związanych z terminami wzajemnych rozliczeń oraz prawami i obowiązkami stron umowy, a także zawierać będzie zgodne z obowiązującymi przepisami prawa unormowanie terminu płatności za świadczone usługi oraz kwestii dotyczących uprawnień dostawcy usług w zakresie możliwości wstrzymania świadczenia usług względem konsumentów niedotrzymujących warunków umowy.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

III. Stosownie do treści art. 72 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Organ Antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów w/w ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania Organ Antymonopolowy w punkcie I sentencji niniejszej decyzji uznał zasadność wszystkich postawionych przedsiębiorcy zarzutów i stwierdził naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania dla Organu Antymonopolowego są wydatki w wysokości 89 PLN związane z korespondencją ze skarżonym przedsiębiorcą. W związku z tym postanowiono obciążyć PWiK Gliwice kosztami przeprowadzonego postępowania w kwocie 89 PLN (słownie złotych: osiemdziesiąt dziewięć).

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie III sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000 w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Na postanowienie o kosztach zawarte w punkcie III niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479^{28} § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479^{28} § 2 kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.